

Doç. Dr. Melahat DEMİRBİLEK
Ankara Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Fakültesi
Sosyal Hizmet Bölümü

SHB117 SOSYAL HİZMET OKUR YAZARLIĞI

SOSYAL HİZMETİN İŞLEV VE ROLLERİ

- Sosyal hizmetin işlevleri (Yolcuoğlu, 2014, s.13):
- İnsanların ihtiyaç duydukları kaynaklara ulaşmalarında destek sağlamak
- Problem çözme kapasitelerini geliştirmelerinde
- Sosyal hizmet uzmanlarının gelişimini teşvik ederek kurumların gelişimini desteklemek
- Politikaları etkileyecek destek sağlamak

- İnsanların sorun çözme, baş etme ve gelişme kapasitelerinin arttırılması için sosyal hizmet uzmanının yerine getirmesi gereken işlevler aşağıda belirtilmiştir (NASW,1981; akt. Duyan, 2012);
- Değerlendirme
- Tanı
- Yardım
- Tavsiye/danışmanlık
- Savunuculuk
- Muktedir kılıcılık

- Bir mesleğin üyelerinden beklenen roller ve işlevlerin toplumsal normlar, tarihsel gelenekler, yasal ve yönetsel kurallar, kurum politikaları tarafından tanımlanmaktadır Bir mesleki işlev birden fazla rolün yerine getirilmesini gerektirir. Bu bağlamda SHU'nın birbiriyle bağlantılı on temel rolü bulunmaktadır (Sheafor ve Horejsi 2003, akt. Duyan, 2012).

- *Bağlantı Kurucu Rolü:* Müracaatçının durumu ve kaynakları değerlendirme, havale etme, hizmet sunan sistemler arasında bağlantı kurma ve bilgi verme.
- *Savunucu Rolü:* Müracaatçı veya vaka savunuculuğu.

- *Öğretici:* Toplumsal ve günlük yaşam becerilerinin öğretilmesi, davranış değişikliğinin kolaylaştırılması.
- *Danışman/Klinisyen:* Psikososyal değerlendirme ve teşhis, sosyal tedavi.
- *Vaka Yöneticisi:* Müracaatçının belirlenmesi ve yönlendirilmesi, değerlendirilmesi, hizmet/tedavi planlaması, takip ve hizmet sunumunu gözleme, müracaatçının desteklenmesi.

- *İş Yükü Yöneticisi:* çalışma planı hazırlama, zaman yönetimi, kalitenin sürdürülmesinin izlenmesi, bilgi işleme.
- *Personel Geliştiricisi:* Çalışanların oryantasyonu ve eğitimi, personel yönetimi, süpervizyon, konsültasyon.

- *Yönetici:* Kurum içi ve dışı eşgüdüm, politika ve program geliştirme ve değerlendirme.
- *Sosyal Değişme Ajansı:* Sosyal sorunların ve politikaların analizini yapma, toplumu harekete geçirme, sosyal kaynakların geliştirilmesini sağlama.
- *Meslek Elemanı:* Kendini değerlendirme, kişisel/mesleki gelişim ve mesleğin güçlendirilmesi.

- Miley, O'Melia ve DuBois (1998:12-24) bir meslek ve disiplin olarak sosyal hizmetin işlevlerini temel almış ve her bir işleve karşılık gelen rolleri açıklamışlardır. Genelci sosyal hizmet uygulamasının danışmanlık, kaynak yönetimi ve eğitim olmak üzere birbirleriyle bağlantılı üç işlev çerçevesinde yerine getirildiğini ifade etmişlerdir.

Danışmanlık İşlevi

- Sosyal Hizmet uzmanları (SHU) danışmanlık işlevi ile sosyal işlevsellikler arasında sorun olduğunda çözüm üretmek amacıyla bireyler, aileler, gruplar, organizasyonlar ve toplumlarla çalışır. Sosyal hizmetin danışmanlık işlevi rolleri çerçevesinde sosyal hizmet uzmanları ve müracaatçılar değişim için plan yapmak üzere birlikte görüşme ve müzakere yaparlar. Uygulayıcılar ve müracaatçılar bireysel, ailesel, örgütsel ve toplumsal sorunlarının çözümü amacıyla kendi uzmanlıklarını birbirleriyle paylaşırlar. Danışmanlık sürecinde SHU'ları ve müracaatçı sistemleri sorunların çözümü için yaşamsal olabilecek gerçek ya da olası bilgi ve kaynakları getirirler (Duyan, 2003:15).

- Bir işbirliği süreci olarak danışmanlık işlevi SHU ve müracaatçıların bilgi, değer ve becerilerini ortaya koyar; sorunu tartışarak olası eylem planını tanımlar. Danışman olarak SHU'ları müracaatçının yetkinliklerine saygı göstermek ve güçlü yönlerinin vurgulayarak çözümler bulmak için birlikte çalışmak suretiyle onları güçlendirmek durumundadır. Danışmanlık işlevi içinde dört tane mesleki rol vardır. Bunlar; yetkinleştirici , kolaylaştırıcı , planlayıcı ve meslektaşlık ile izleme rolleridir (Miley, O'Melia ve DuBois, 1998:15-17).

Kaynak Yönetimi İşlevi

- Kaynak yönetimi işlevinde SHU müracaatçı sistemlerinin mevcut durumda belli ölçülerde kullandıkları kaynaklarla olan alışverişlerini geliştirir, kullanmadıkları kaynaklara ulaşmalarını ve kullanılmayan kaynakların geliştirilmesini sağlar. Kaynak yönetiminde SHU bağlantıyı kurucu, savunucu , uygun hale getirici, arabulucu , harekete geçirici ve hızlandırıcı rollerindedir (Miley, O'Melia ve DuBois, 1998:17-19).

Eğitim İşlevi

- Sosyal hizmetin eğitim işlevi müracaatçı sistemi ile SHU arasındaki güçlendirici bilgi alışverişini gerektirir. Bilgilerin ve fikirlerin karşılıklı olarak paylaşılması eğitim işlevinin temelini oluşturur. Eğitim işlevi kapsamında SHU'nın öğretici, eğitici, bilgilendirici, araştırmacı ve mesleki bilgilendirici rolleri vardır (Miley, O'Melia ve DuBois (1998:20-22)).

KAYNAKLAR

- Duyan, V. (2012). Sosyal Hizmet: Temelleri, Yaklaşımları, Müdahale Yöntemleri, Sosyal Hizmet Uzmanları derneği yayın No: 20, Ankara.
- Miley, K. K., O'Melia, M., ve Dubois, B. (1998). Generalist social work practice: An empowering approach. Allyn & Bacon.
- Yolcuoğlu, İ.G. (2014). Bireylerle, Ailelerle, Gruplarla ve Toplumla Sosyal Hizmet. İstanbul: Nar yayınevi.